

ΤΟ ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ:

Η συμβολή του στην πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη Οικομουσείο στην Ελλάδα.

Η αμφισθήτηση ξεπερασμένων θεσμών, τις δυό τελευταίες δεκαετίες, δεν άφησε ανέγγιχτο και το θεμό του Μουσείου, που, από την εποχή της καθηέρωσής του – το 180 αιώνα – μέχρι σήμερα, δεν γνώρισε και πολλές αλλαγές. Οι παραδοσιακές δραστηριότητές του της συλλογής, διατήρησης και έκθεσης αντικειμένων του έδωσε δίκαια το χαρακτηρισμό «νεκροταφείο» ή «μαυσωλείο» της τέχνης.

Η κρίση του ίδιου του θεσμού και οι οικονομικοτεχνολογικές εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών, άρχισαν να πρωθδούν νέες αντιλήψεις για τη σημασία και το ρόλο του Μουσείου σε μια συνεχώς μεταβαλλόμενη κοινωνία, όπου η πληροφόρηση – σωστή ενημέρωση – πάρει μια από τις πρώτες θέσεις ανάμεσα στους συντελεστές οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης ενός λαού.

Μέσα από τις συζητήσεις για ένα νέο είδος Μουσείου, «ζωντανού» στη δράση του και «ανοιχτού» στον κόσμο, έπειτα η ιδέα του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ, που από τις πρώτες κιόλας στιγμές άρχισε να κερδίζει οπαδούς, κύρια στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες και τελευταία και σε μια σειρά από αναπτυσσόμενες ή και υποανάπτυκτες χώρες.

Δεν θα ήτανε ίσως υπερβολή σύτε έθνική υπεροψία, αν, παίρνοντας υπόψη τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες μιας δουλοκρητικής κοινωνίας όπως ήταν η αλεξανδρινή, λέγαμε, ότι το πρώτο ανοιχτό Μουσείο με στοιχεία του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ όπως το ορίζουμε σήμερα ήταν το Μουσείο της Αλεξάνδρειας, που ιδρύθηκε τον 3ο π.Χ. αιώνα από τον Πτολεμαίο II. Το Μουσείο της Αλεξάνδρειας είχε τμήματα ανατομίας, αστρολογίας, ζωολογίας, βοτανικής (κήπο), και θιβλιοθήκη όπου δάσκαλοι, μαθητές και τεχνίτες ζούσαν και δούλευαν μαζί.

Πιστοφίδης Αλέξανδρος

Αρχαιολόγος

Τι είναι το Οικομουσείο

Κάθε προσπάθεια σχηματικής παρουσίασης με τη μορφή ενός ορισμού περιλαμβεί πάντα τον κίνδυνο της απλοποίησης και παραπέρα της σύγχυσης. Στην περίπτωσή μας, όπου πρόκειται για ένα αντικείμενο που δρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη και στο πειραματικό του στάδιο, ο κίνδυνος είναι ακόμη μεγαλύτερος. Γι αυτό πριν κάνουμε την απότελεση να προσδιορίσουμε τι είναι ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ, είναι ακόπιο ν' αναφερθούμε –εν συντομίᾳ– στους πειραματι-

σμούς τριών χωρών που θεωρούνται πρωτόποροι σ' αυτό τον τομέα.

Α Γαλλία: Έχουν περάσει ήδη δεκαπέντε χρόνια από την ίδρυση του πρώτου ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ στο Le Creusot - Montceau - les - Mines μια περιοχή της Βουργουνδίας με μεγάλη ιστορική και βιομηχανική παράδοση, αλλά οικολογικά και οικονομικά υποδιαιρισμένη, λόγω της κρίσης του άνθρακα και του αιθρίου – που αποτελούσαν τις δύο βασικές πηγές εισοδήματος της περιοχής.

Ο εμπνευστής της ιδέας Hugues de Varine έβαλνε το σχέδιο δέλοντας να προσέρει στους κατοίκους της περιοχής ένα χρήσιμο εργαλείο μελλέτης και έρευνας του χώρου τους. που θα τους βοηθούσε: Πρώτον, στην ανάττηξη «συλλογής μνήμης». Δεύτερον, στη δημιουργία «οικολογικής ταυτότητας». Τρίτον, στο να καταλάθουν και να ελέγχουν καλύτερα τις πολιτιστικές, οικονομικές, κοινωνικές και οικολογικές αλλαγές του χώρου τους. Βασική προϋπόθεση επιτυχίας του δύοου σχεδίου θεωρήθηκε η δημο-

κρατική συμμετοχή κρατικών - τοπικών φορέων και κύρια των άμεσα ενδιαφερομένων, των κατοικών της περιοχής:

Επισήμωνες, τεχνίτες και κάτοικοι της περιοχής, ανεξάρτητα από φύλλο, επάγγελμα ή λικείο χωρισμένοι σε ομάδες άρχισαν να συλλέγουν, διατηρούν, εκθέτουν και μελετούν αντικείμενα της «τοπικής κληρονομίας» τους. Παράλληλα με τις δραστηριότητες αυτές συλλέγουν και αποφράζουν για το τι κατά τη γνώμη τους ήταν διατηρητέο.

Με τη συστηματική έρευνα και μελέτη της «τοπικής κληρονομίας» τους ανακαλύπτουν πιτύχες από την κοινωνική τους ζωή, που μέχρι τότε τους ήταν άνωστες, και γνώριζαν το φυσικό και πολιτιστικό τους περιβάλλον.

Μέσα από τη διαχρονική παρουσίαση της εξέλιξης του χώρου τους, άρχισαν να κατανοούν πολιτιστικά, οικονομικά, κοινωνικά και οικολογικά

φαινόμενα και τις αλληλεπιδράσεις τους.

Η αντίληψη ότι για τον άνθρωπο του 20ου αιώνα οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις, εθνικοί δρόμοι, κανάλια, φράγματα, οικοδόμικα συγκροτήματα, τ.κ.λ. είναι σύμβολα της εποχής του, όπως οι πυραμίδες, ένας δωρικός ναός ή ένας μεσαίωνικός πύργος ήταν σύμβολα άλλων εποχών, δεύτερων των όρο πολιτιστική κληρονομία (βιομηχανική κληρονομία).

Η γνώση ότι οι αλλαγές πάνω στη φύση δεν μεταβάλλουν μόνο το φυσικό περιβάλλον σε πολιτιστικό, αλλά επίδρουν πάνω στον ίδιο τον άνθρωπο, στον τρόπο ζωής του, στις σχέσεις του και τη διαμόρφωση της αισθητικής του, επαναποτελέσθηκαν πάνω σε άλλη βάση τη σχέση άνθρωπος - φύσης.

Η απασχόληση με το περιβάλλον φυσικό και δομημένο, δεν είχε μόνο σαν αποτέλεσμα την ευαισθητοποίηση σε οικολογικά θέματα αλλά τους

έδωσε τη δυνατότητα να γνωρίσουν καλύτερα το χώρο τους (ιδιαίτερη πατρίδα) και να ταυτισθούν μ' αυτόν. Ο τίτλος ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ δόθηκε στα 1975, τέσσερα χρόνια μετά το ξεκίνημα και συμβολίζει την ορμονική συμβιωση Μουσείου και περιβάλλοντος.

Η διοικητική - οργανωτική μορφή δεν προκαθορίστηκε από την αρχή, αλλά διήγη μέσα από την πρακτική δουλειά. Σήμερα το διοικητικό συμβούλιο το αποτελούν εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των ομάδων εργασιών.

Οι κύριοι τομείς δράσης είναι:

1. Άνθρωπος και περιβάλλον
2. Βιομηχανική εξέλιξη
3. Κοινωνικός θίσος
4. Κοινωνικοοικονομική ιστορία
5. Λαϊκός πολιτισμός

Ένα πρώην υαλούργεο έχει διαμορφωθεί και χρησιμεύει σαν χώρος μονίμων και ειδικών (προσωρινών) εκθέσεων και αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα. Εγκαταστάσιες (πυρήνες) της περιοχής με κάποια ιστορική σημασία λειτουργούν σαν υποσταθμούς. Ενώ άρχισαν παράλληλα να δημιουργούνται υποσταθμοί και έξω από τον γεωγραφικό χώρο της περιοχής.

Σήμερα μετά από δεκαπέντε χρόνια το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ του Le Creusot έχει πετύχει πέρα για πέρα τους στόχους του και αποτελεί πρότυπο για παρόμοιους πειραματισμούς και σ' άλλες χώρες.

B. Πορτογαλία: Το Seixal, μια περιοχή στο νότιο μέρος του κόλπου της Λισσαδώνας (Ελευσίνα της Πορτογαλίας), είναι το παραδειγματικό παραβάλλασσας αγροτικής περιοχής, που με την εγκατάσταση της μεγαλύτερης βιομηχανικής μονάδας οιδήρου της Πορτογαλίας (1966) μετατρέπεται σε βιομηχανικό κέντρο. Ο πληθυσμός της περιοχής από 5.600 το 1966 έφτασε σήμερα τις 100.000 και το μόνο που έχει απομείνει από το παλιό ειδυλλιακό τοπίο είναι μερικά παραδοσιακά κτίσματα διάσπαρτα σ' όλη την περιοχή.

Το τίμημα της έσφινκτης αλλαγής (πρόσδομο) ήταν η εμφάνιση μιας σειράς άγνωστων μέχρι τότε προβλημάτων. Για τις αρχές, ο μόνος τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων, που τις δρήγκε απροετοίμαστες, ήταν η κινητοποίηση των ίδιων των κατοίκων. Η ενασφάλωση του ένουν πλήθυσμού θεωρήθηκε σαν προϋπόθεση ευαισθητοποίησης σε τοπικά θέματα. Εποικισμένα ήταν πρόγραμμα γνωριμίας των καινούργιων μελών των κοινότητας με την ιστορία και την καθημερινή ζωή του τόπου. Η αρχή έγινε με μια έκθεση πάνω στην ιστορία του Seixal, που οργανώθηκε

Κάπως ήταν η Εξίνσανσα της Μουσεία. Η συλλογή του Ch. Towneley, πίνακας του Zoffany, 1792 (πολλά από τα έργα που εικονίζονται εδώ δρισκούνται στο Βρετανικό Μουσείο).

από πέντε φοιτήτες της ιστορίας. Η επιτυχία της έκθεσης και η προβούμια των κατοίκων να συμβάλουν στη διοργάνωση με την παροχή στοιχείων και οικογενειακών αντικειμένων, προετοίμασαν το έδαφος για τη δημιουργία του Δημοτικού Μουσείου.

Σήμερα το Δημοτικό Μουσείο ή Οικομουσείο ανάπτυξης, όπως οι ίδιοι οι κάτοικοι το ονόμαζαν, εγκαινίαζει τα πέντε χρόνια δημιουργήσης παρουσίας στη ζωή του Seixal.

Οι τομείς δράσης του Μουσείου είναι:

1. Τοπική ιστορία - καθημερινή ζωή
2. Γεωγραφία
3. Εθνολογία (γεωργία, αλειά, μουσική, θρησκεία)
4. Ναυτική αρχαιολογία (ναυτηγική)
5. Βιομηχανική αρχαιολογία

Γ. Καναδάς: Το πιο ενδιαφέρον ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ για τη χώρα μας, και συγκεκριμένα για απομονωμένες περιοχές είναι οπωδόποδης το Περιφερειακό Μουσείο του Haute-Beauvois. Το Haute-Beauvois είναι μια αγροτική περιοχή του Κεμπέκ με πληθυσμό 30.000 κατοίκους, κατανεμένους σε 25 οικισμούς (χωριά). Κύρια χαρακτηριστική της περιοχής αυτής είναι: η υποανάπτυξη, η μετανάστευση και η απομόνωση. Πριν πέντε χρόνια οι τοπικές αρχές και οι οργανώσεις γυναικών έκθεινασαν το σχέδιο «μαζί χτίζουμε το Μουσείο μας». Στόχος της κίνησης αυτής ήταν η αφύπνιση και η δραστηριοποίηση των κατοίκων.

Το 1980 το Μουσείο άρχισε τις εργασίες του με διάφορες εκθέσεις γύρω από την πολιτιστική κληρονομιά. Η δραστηριότητά τους δεν περιοριστήκε μόνο στο παρελθόν αλλά επεκτάθηκε και στο παρόν, ενώ παράλληλα άρχισαν να γίνονται και για το μέλλον του τόπου. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια και βάσεις σαν αρχές τη δημοκρατική συμμετοχή, τη αιλογικότητα και τη δημιουργία, ξεκίνησαν μια εξωραϊστική εκστρατεία με θέμα «γιατί το χωριό μου», όπου ανέμεσα στά άλλα ομόδημα παιδιών 5-8 χρονών ανέλθαν να ζωγραφίσουν σε τοίχους κομμάτια από τη ζωή του χωριού τους και πήραν μέρος σε διαγωνισμό ποίησης με θέμα το χωριό τους.

Μέσα από τη δουλειά του Μουσείου πρωθητήκε τη συνεργασία των διάφορων κοινωνιώτων και μπήκαν οι θάσεις για μελλοντικά σχέδια (ολοκληρωμένα προγράμματα) περιφερειακής ανάπτυξης. Το τρίπτυχο παρελθόν - παρόν - μέλλον έγινε ο κύριος άξονας της παραπέρα δουλειάς τους.

Το Συνοικιακό Μουσείο

Ο εντοπισμός της σημασίας του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ και η πλατιά αντίληψη του όρου στον Καναδά αλλά και σ' άλλες χώρες φαίνεται από τις προσπάθειες μεταφοράς του μοντέλου στις συνοικίες των μεγαλουπόλεων. Εγκαταλειμμένες κτιριακές εγκαταστάσεις (παλιά σπίτι, εργοστάσιο, παλιά αγορά) παραδίδονται σε οιμάδες πρωτοθυσίας πολιτών ή σε πολιτιστικούς συλλόγους, όπου τους προσφέρεται η διανοτάτη να παρουσιάσουν την ιστορία και τις συνθήκες ζωής της συνοικίας τους, και μέσα από μια σειρά από πολιτιστικές εκδηλώσεις να μπορέσουν, να γνωρίσουν τη συνοικία τους, να έγνωσαν τανάφευσην της «γειτονιά» και να εκφρασθούν και οι ίδιοι.

Έτσι, η «κουλούρα» (πολιτισμός)

στην πολιτική της έννοια - στην κοινωνική και καθημερινή της διά-

σταση, σαν προϊόν δημιουργιών και σαν δραστηριότητα - αποκτάει μια αξία ζήσης για όλους.

Έτσι, η ομάδα μας συγκεντρώνεται στην πολιτιστική πλατφόρμα της οικογένειας για το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ, σε διάφορες διεθνή συνέδρια, γίνοντας συχνά αναφορά στο λεγόμενο καναδέζικο σύστημα που προβλέπει τη δημιουργία μικρών περιφερειακών Μουσείων, τα οποία συνεργάζονται μεταξύ τους και σε ιδιαίτερα θέματα συμβουλεύονται ένα κεντρικό Μουσείο με εξειδικευμένο προσωπικό. Έτσι, το Μουσείο «Νέα Σκωτία», με έδρα το Χάλιφας, αντί να συγκεντρώνει ότι πολύτιμο χρήσιμο να επιδειξεί ο λαϊκός πολιτισμός της περιοχής, δημιουργεί 22 υποσταθμούς διασκορπισμένους σε ολόκληρη την περιοχή της Νέας Σκωτίας. Στις εγκαταστάσεις του, που έχουν κάποια ιστορική τοπική σημασία, συμπεριλαμβάνονται παραδοσιακά κτίρια, μικρά βιομηχανικά πάρκα, ένα αγρόκτημα, ένα μικρό χωριό, και διάφορα εξειδικευμένα Μουσεία όπως δύο μικρά ναυτικά Μουσεία στις ακτές του Ατλαντικού.

Το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ Εφεύρεται από τα στενά πλαίσια της παράδοσης, δεν εγκαταλείπει τις μέχρι τώρα γνωστές δραστηριότητες της συλλογής, διάτηρησης και έκθεσης, αλλά τις εμπλουτίζει και τις γνάζει από την απομόνωση του ταμπούισμού που τις έχουν επιβάλει οι ειδικοί.

Τοπική κληρονομιά και συλλογή είναι μια γεωργαφική περιοχή στο σύνολό της με τον παραδοσιακό λαϊκό πολιτισμό της και το φυσικό και δομημένο περιβάλλον της και ο πληθυσμός είναι το κοινό και οι συνεργάτες. Η έκθεση δεν είναι ουλογή νεκρών αντικειμένων που οκοπό έχουν να κι-

νήσουν την περιέργεια και το βαυμασμό, αλλά χώρος επικοινωνίας όπου τ' αντικείμενα «έναντινατεύουν». «Διηγούνται» την ιστορία τους, φανερώνουν τον πραγματικό τους εαυτό και εκφράζουν δημιουργία, εργασία, ιδέες, φαντασία, ελπίδες, αγώνες, κοινωνικές κατακτήσεις, αντιθέσεις, ονείρα, τη ζωή, το θάνατο.

Το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ διευπέντειν τον ορίζοντα δραστηριοτήτων στους τομείς έρευνα, επιμόρφωση και αναπτυξης και μετατρέπεται σε λώντανό εργαστήρι του που νέωματα. Με τον τρόπο που λειτουργεί ευαισθητοποιεί και ενεργοποιεί το κοινωνικό σύνολο και πειθεί τον καθένα ότι πολιτόπολο προβλήμα, όπως η διάσωση της πολιτιστικής κληρονομίας, η διαμόρφωση του περιβάλλοντος, η βιομηχανοποίηση (ανάπτυξη), κ.τ.λ. είναι προδήματα που μας αφορούν όλους και ότι η λύση τους δεν είναι μια εφικτή μόνο με τις επικλήσεις μερικών ειδικών, αλλά απαιτεί την συμμετοχή όλων μας.

Η λεγόμενη πρόκληση του «2000», οι διαφόρων ειδών κρίσεις, έχουν σαν αντίκτυπο μια αθεβαϊστική και ανησυχησιαγόνη για τα μέλον. Οι τάσεις νοσταλγίας - «επιστροφή στις ρίζες»-, η φυγή σε αξίες γνώμων - που έχουν δοκιμασθεί - σαν καταφύγιο σιγουρίας, η συνειδητή ή όχι καλλιέργεια συνθήματων «εθνική ομοιψυχία», «εθνική ταυτότητα» με όλο το μαστικόμα του κρύουν περικλείσιον τον κίνδυνο της ταύτισης να γίνει αυτοκοπός και να οδηγήσει στο στερεό «εθνοκεντρισμό».

Για το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ «συλλογική ταυτότητα» σημαίνει συστηματική ανάλυση, επεξεργασία του παρελθόντος, δηλαδή αναγνώριση των αξιών που δημιουργήσαν άλλοι πριν από μας, γνωμιά που το παρόν - ΑΥΤΟΝΟΞΙΑ - σαν στριγάτηα, που με τη «δημοκρατική συμμετοχή» θα αποδεσμεύσουν και θα επιστρέψουν σους κοινωνικές δυνάμεις, που μπλοκάρονται από την οδιοφορία, για το σταθερό όλμα στο μέλλον.

ΓΙΑΤΙ ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣΑ

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ: Ένας κόμος που χάνεται

Η διεβνητοποίηση της οικονομίας, η ανάπτυξη των μέσων μαζικής επικοινωνίας και του τουρισμού, μαζί με μια σχετική ευμερία, έχουν εισάγει σ' όλες σχεδόν τις χώρες και πρότυπα λαούς. Ο κίνδυνος αλλοιώσης της πολιτιστικής ταυτότητας παρόλο πολύτευτης κληρονομιάς - είναι και

σε μας υπαρκτός, και στη χώρα μας παρατηρείται μια διαδικασία διάνοις – από τα έξω – αλλαγής αυτόχθονων κοινωνικών δομών. Η φυσιογνωμία του χωριού αλλά και της συνοικίας αλλάζει ραγδαία, πριν ακόμη οι κάτοικοι συνειδητοποιήσουν τη σημασία της κληρονομίας τους.

Για την πλεονέψη τις ελληνικών χωρών που υπάρχει κανένα γραφτό ιστορικό τεκμήριο, πέρα από το πρωτόκολλο της κοινότητάς – αν υπάρχει – ή της αστυνομίας – αν δεν καταστρέφεται – ή αλλούνται πριν κάθε κυβερνητική αλλαγή.

Για τις νέες γενίες φίνεται σαν ο χώρος για να είναι δημιουργόματα τυχαίο, χρονικά και χωρικά απροσδιόριστα, χωρίς ιστορική και πολιτιστική συνέγεια. Ότι διασώθηκε από τη φθορά του χρόνου ή τα χέρια του παλαιοτώλη κινδυνεύει να χαθεί για πάντα. Η μόνη ιστορική πηγή παραμενεί ίωνς ο φοροφόρος λογος, η από στόμα στο στόμα διάδοση βρύλων, μύθων και γεγονότων του παρελθόντος, και υπάρχει ο κίνδυνος πριν όλα αυτά καταγραφούν, οι φορείς τους να πάρουν τα μυστικά μας τους. Στην ελληνική επαρχία βρίσκει κανείς ακόμη αυτούς που από γενά σε γενιά έχουν μάθει να δουλεύουν τον πηλό, την πέτρα, το ξύλο και το μέταλλο και που η βιομηχανοποίηση τους πέταξε στο περιθώριο.

Οι πρωτοβουλίες μεμρωμένων απόμενων ή συλλόγων για τη διαφύλαξη και διάδοση της πολιτιστικής κληρονομίας – παρ’ όλη την αδέματην προσπάθειά τους – δεν λύνουν το πρόβλημα γιατί: Πρώτον, ο γόγκος του πλούτου της κληρονομίας είναι τεράστιος. Δεύτερον, η αυλαγή και διατήρηση μέρους των αντικειμένων με μερικά Μουσεία για μυημένους με τον παραδοσιακό τρόπο που λειτουργούν, ζεκούτε τα αντικείμενα από το φυσικό περιβάλλον τους, και αντί να αντικατοπτρίζουν ζωντανές μαρτυρίες μιας συγκεκριμένης εποχής, κατατύνουν νεκρά αντικείμενα.

Η ελιτιστική αντίληψη του όρου «κουλουτύρα» σαν πνευματική και καλλιτεχνική απασχόληση για μερικούς, η παρεμπνεία εκφράσεων οπώς πολιτισμένος, αμόρφωτος (χυριάτης), κουλουτύρης, ευρωπαϊς, ανατολίτης, κ.τ.λ. η αντίδραση σε οιδήποτε το «ανατολίτικο» που σε οριομένες εποχές πήρε τη μορφή «κοινωνικής νέωρυμψης», και τη ταύτιση όλων των αρνητικών στοχεύσεων με τα λεγόμενα «κατώτερες λαϊκές στρώματα» είχε σαν αποτέλεσμα για τους πολλούς την απάρνηση όχι μόνο του κάθε τη παραδοσιακού αλλά και του ίδιου του εαυτού τους.

Ετοιμαστούμε για την ανάρνηση της παραδοσιακής αλλά και της συνοικίας τους.

Ετοιμαστούμε για την ανάρνηση της παραδοσιακής αλλά και της συνοικίας τους.

λάνδρι, το αν ο πατέρας σου είναι εργάτης ή όχι, το αν πίνεις ουζό ή ουίσκο και το αν φοράς φτηνό ελληνικό ρούχο ή λακότ δεν είναι απλές κατηγορίες αλλά σύμβολα οριοθέτησης, κοινωνικής αναγνώρισης και μέσα απόδρασης.

Το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ θα αναβιώσει τον κόσμο που χάντεται και στο βαθός που οι ίδιοι οι άνθρωποι θα συνειδητοποιήσουν ότι τα αντικείμενα της δημιουργίας τους, οι εκδηλώσεις της ζωής τους, τα ήθη και έθιμα τους έχουν τίποτε παρά η ίδια τους η ζωή, ο λαϊκός τους πολιτισμός (κουλουτύρα) στις διάφορες βαθμίδες εξελίξεις της κοινωνίας τους, θα ανυψωνεται το επίπεδο «συλλογικής μημής» και «συλλογικής ταυτότητας», διο προϋποθέσεις κοινωνικής αυτονομίας και αυτοπειοθήσης.

Β. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: Ποιότητα ζωής

Αν αληθεύει ότι για να αφινινθεί η κοινωνία και να αρχίσει να πάρνει μέρτρα επίλυσης προβλημάτων χρειάζεται κάποιο «ΣΟΚ», που σημαίνει ότι τη λειπεί η πρανοτητικότητα (διοριστικότητα), τόπε μπροστή κανείς να πει για τη χώρα μας ότι η ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα θέριε μετά το πρώτο «ΣΟΚ». Έτσι, η επανόρθωση της ζημιάς σε μερικούς τομείς να φίνεται σήμερα σχεδόν αδύνατη.

Ο οικολογική υποβάθμιση δεν άρχισε χθες και με εξαιρέσεις ίωνς τη ρύπανση της Μεσογείου ή την έδινην βροχή, η ευθύνη διαρύνει εμάς τους ίδιους. Οι πυρκαϊές, η αποψυλωτική δράση, το καταστρεπτικό φέματα, η υπερδρόσηση, το κυνήγι, η ανεξέλεγκτη κρήτη φαρμάκων, οι οικοδυνατική αναρρίχηση κ.τ.λ. έχουν διαταράσσει σε τέτοια σημείο την οικολογική ισορροπία, που η φύση από μόνη της, με τους μηχανισμούς ανανέωσης που διαθέτει, να μην είναι σε θέση να αναδρυνθεί.

Η λειτουργία προληπτικών μέτρων από τη μεριν των αρχών εδώ και δεκαετίες, δείχνει την δύναμη των μακροχρόνιων συνεπιών της δράσης του ανθρώπου πάνω στο περιβάλλον (οικοσύστημα).

Η θεωρούμενη του όρου «εξειδικευτής» της προηγούμενες δεκαετίες είχε σαν αποτέλεσμα την αποσταματική (επι μέρους) αντιμετώπιση προβλημάτων με κοινωνικές διαστάσεις όπως το οικολογικό, όπου το κοινωνικό κόστος παραχωρούντας τη θέση του στο οικονομικό αποτέλεσμα. Μέσα σ’ αυτές τις συνθήκες διαμορφώθηκε και η περιβαλλοντική συνειδητή μας, που μερικές φορές παίρνει τη μορφή αυτοκαταστροφής - πιάς αλλιώς να επηγγείσεις το παράδειγμα

του ανάπτυρου (από το δυναμίτη) πρώην ψαρά που πουλάει αναμνηστικά αντικείμενα στους τουρίστες, τώρει εισαγόμενα ψάρια και καταρίζει τη θάλασσα για τη στειρόπτητη της.

Η προστασία των βιοτόπων, η πολιτιστική διαμόρφωση του περιβάλλοντος και γενικά η ανάπτυξη οικολογικής συνειδητούς προϋποθέσεων γνωριμία με το περιβάλλον και τους νόμους της φύσης.

Το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ φιλοδοξεί και έχει τη δυνατότητα να προσφέρει πολλά για μια καλύτερη ποιότητα ζωής, φέρνοντας τον άνθρωπο πιο κοντά στη φύση και δείχνοντάς του ότι στην αρμονική συμβίωση με το περιβάλλον δεν υπάρχει εναλλακτική λύση.

Γ. ΑΝΑΠΤΥΞΗ: Το Οικομουσείο σ’ ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο

Αλλαγές που παλιότερα απαιτούσαν δεκαετίες σήμερα πραγματοπούνται μέσα σε λίγα χρόνια, η κάποια ισορροπία ανάμεσα στο παλιό και στο καινούργιο που προϋπήρχε έχει διαταραχθεί και το πρόβλημα δεν είναι η επαναφορά αυτή της ισορροπίας, αλλάσσει κάθε προσπάθεια επιστροφής είναι καταδικασμένη και αντιδραστική, το πρόβλημα είναι ότι οι αλλαγές αυτές στην πλεονέγκηση τους είναι αποτέλεσμα εξεργασιών επιδράσεων (εξωγενείς) και όχι συνέπεια μιας δυναμικής «εκ των έων». Πάνω στον άνθρωπο του χωριού αλλά και της πόλης έσπουδην δυνάμεις που με τους παραδοσιακούς μηχανισμούς σκέψης δεν ερμηνεύονται και οι οποίες με το κούνιμα του κεφαλιού ή με έργακα δεν αντιμετωπίζονται.

Σύνθετες κατηγορίες όπως διεθνής αγορά, νέες τεχνολογίες, μοντερνοποίηση, πολιτιστικός μεταριασμός, τουρισμός, αστυφύλια, μετανάστευση, περιβάλλον κ.τ.λ. σαν φαινόμενα και διαδικασίες με όλες τις αλληλεξάρτησεις των πολλών, ενώ από τους ειδικούς αντιμετωπίζονται μεμονωμένα.

Ο διχασμός μοντέρνου - παραδοσιακού έχει πέρασε μέσα στο ίδιο το χωριό, δύο διαφορετικού κόσμου συναντούνται χωρίς πολλά σημεία αναφοράς. Από τη μια μεριά ο παραδοσιακός (εξωτικός με μια στάση καχυποφάσιας απέναντι σε κάθε το κοινωνικό και από την άλλη ο μοντέρνος που χωρίς πολλή σκέψη απορρίπτει το παραδοσιακό και αποδέχεται οιδήποτε καινούργιο (έξω).

Αν κρίνει κανείς από τη μεταπολεμική οικονομική εξέλιξη ότι ανέκοινει τη συμπέρασμα, ότι, ο τεχνοκρα-

τικός (αποσπασματικός τρόπος προσέγγισης προβλημάτων, αντί της διεπιστημονικής (ολοκληρωμένης) προσέγγισης), έδωσα λύσεις σε προβλήματα και δημιουργήσε περισσότερα εκεί που δεν υπήρχαν.

Οι αρντικές εμπειρίες από μεγαλεπήθολα αναπτυξιακά προγράμματα –στη χώρα μας αλλά και αλλού– που στηρίζονται σε μακροχρόνιες και πολυδάπανες μελέτες και το χειρότερο εκπνούντα χώρις επιτόπια έρευνα από κάποιους ειδικευμένους επιστήμονες σε κάποιο κέντρο, η αποτυχία αναπτυξιακών μοντέλων που δεν ενεργούστουν το ντάτο πληθυσμού –μα εμφτιάρια που ανάγκα για μα σερή παρό διεθνείς οργανισμούς να υιοθετήσουν το σύνθημα «Βοηθεία στην αυτοδημόσια», και ο συγκεντρωτισμός που οδήγησε στο δυαδικόμ της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας (Αθήνα - υπότοπη Ελλάδα, χωριό-πόλη, μοντέρνος - παραδοσιακός τομέας) κάνουν πιο επιτέλγανα την ανάγκη για μα ανάπτυξη ισόμετρη και δημοκρατική.

Η νέα μαγική λέξη «υψηλή τεχνολογία» –σε μερικές χώρες έχει ξεπερασθεί κι αυτός ο όρος και τώρα μιλάνε για «νέες τεχνολογίες» – χώρις την πλατιά εννομέρια του κόσμου για τα θετικά αλλά και τα αρντικά στοιχεία που τη συνοδεύουν, μπορεί ν' αποβεί σε «πιπούμερα».

Είναι παράδοξο όλες οι υποανάπτυκτες χώρες να ζήτιανευόντων καν ακριβώτερων ένισανόμενες τεχνολογία, ενώ στις πιο ανεπιυμένες χώρες ν' ανθεί η χρήση παραδοσιακών (ήπιων) τρόπων παραγωγής, με μια προσαρμογή στα νέα δεδουλέαντα που δεν απαιτεί τεράστια κεφάλαια ούτε και ειδικές γνώσεις.

Η συμβολή του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ δεν θα είναι η προβολή φρέσκου στην εξέλιξη αλλά η δημιουργία, με τη συνεργασία όλων, γέφυρα και επικοινωνίας ανάμεσα στα παραδοσιακό και στο μοντέρνο, και η προσφορά εργαλείων κατανόησης των αλλαγών και των κοινωνικο-οικονομικών, πολιτικών τους προστάτευσης. Είναι πολύ πιο εύκολο μέσα από τη μελέτη της εξέλιξης της ίδιας της ζωής του και του περιβάλλοντός του, να ανακαλύψει κανείς τους μηχανισμούς και τις αιτίες της εξέλιξης, να ονειρεύει το πνεύμα στο πέρασμα από το απλό στο σύνθετο και από παθητικό δέκτης να γίνεται ρυθμιστής των γεγονότων.

Στην αναζήτηση λύσεων το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ παίρνει υπόψη τους όλους τους παράγοντες και κύρια τον άνθρωπο και το περιβάλλον του. «Ποιότητα ζωής», «δημιουργική εργασία», «ήπιες μορφές ενέργειας», και «εναλλακτική τεχνολογία» έχουν

μια ιδιαίτερη θέση στη δουλειά του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ.

Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Το Οικομουσείο σαν σχολείο και χώρος λαϊκής επιμόρφωσης

Αν αρχή της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι να βοηθήσει το άτομο να ανακαλύψει τις κλίσεις του και τα ενδιαφέροντά του και ακόμη περισσότερο να του προσφέρει τη δυνατότητα της «διαρκούς εκπαίδευσης». Τότε το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ μπορεί να γίνει το καλύτερο όργανο πρώσθιτης αυτής της πολιτικής.

Η θεωρητική διδασκαλία –εκμάθηση αφηρημένων εννοιών, ονομάτων και κατηγοριών– σε μαθητές όπως η βιολογία, η φυσική ιστορία, η γεωγραφία, η ζωλογία, κ.τ.λ. δεν μπορεί να αντικαταστήσει την οπτική εμπειρία που προσφέρει το Μουσείο. Σε πάρα πολλές χώρες η διδασκαλία στο Μουσείο έχει μετεισπεύσει το επικαινιτικό πρόγραμμα των σχολείων και έχει δημιουργηθεί κλάδος «παιδαγωγικής μουσείων».

Το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ προχωράει ακόμη περισσότερο και προτείνει τη συμμετοχή των σχολείων στις δραστηριότητες του Μουσείου. Δηλαδή, δινέται η δυνατότητα στους μαθητές, δασκάλους και καθηγητές, με τη συνεργασία γεωλόγων, γεωπόνων, δασολόγων κ.ά. να συμμετάσχουν στις ομάδες γεωλογίας, γεωγραφίας, ζωλογίας, θαυμανολογίας, ιστορίας, κ.τ.λ. που θα συλλέγουν και θα εκθέτουν οι ίδιοι.

Έτσι, η έμφυτη τάση (ένστικτο) του συναλλέκτη που λιγό ή πολύ έχει ο καθένας θα δρίκει μετανοούστην, ενώ παράλληλα η μαθητής θα γνωρίζει (μαθαίνει - έρχεται - ταξινομεί) καλύτερα τον περιγύρο του, αφού θα έρχεται σε άμεση επαφή με τη φυσική κόρμο του χώρου του, θα ενιώθει πειθαρχία του και θα νιώθει σαν ερευνητής.

Οι μέχρι τώρα εμπειρίες έδειξαν ότι οι μαθητές συμμετέχουν σε ενθουσιασμό στα τέτοια είδους προγράμματα, γιατί η ομαδική δουλειά αντικαθιστά την προσωπική πίεση (θαβμοί, απόδοση, πειθαρχία, υποχρεωτική παρακολούθηση) και η δήλωση λειτά πάντες την ψυχαγωγική μορφή μιας εκδρομής.

Για τους μεγαλύτερους η συμμετοχή στη διαμόρφωση του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ είναι μια κοινωνική αναγνώριση αλλά και μια ευκαιρία να πάρουν ενέργη μέρος στο επικαινιτικό πρόγραμμα (διάλεξεις, εκθέσεις, λογοτεχνικές - θεατρικές - μουσικές εκδηλώσεις). Πέρα από αυτό, στο ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ, θα μπορούν να ανταλλάξουν και να πάρουν πλη-

ροφορίες πάνω σε πρακτικά θέματα που τους ενδιαφέρουν, όπως νέες καλλιέργειες, χρήση φαρμάκων (συνέπειες), εξελίξεις στην αγορά αγροτικών προϊόντων κ.τ.λ.

Οι συλλέκτες θα ξαφνιαστούν από τον ιστορικό, λαογραφικό και φυσικό πλούτο του χώρου τους, που θα τους φανερωθεί, και που τους ήταν άγνωστος.

ΠΩΣ ΘΑ ΧΤΙΣΟΥΜΕ ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οργανωτικό - Οικονομικό - Κτηριακό

Για να γίνει σήμερα ένα οποιοδήποτε Μουσείο, όπως το ξέρουμε μέχρι σήμερα, χρειάζονται ειδικές γνώσεις, προγραμματισμός και πάνω απ' όλα οικονομικοί πόροι. Το ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ δεν χτίζεται από τη μα μέρη στην άλλη, αλλά και δεν είναι απαραίτητο να στηρείται από την αρχή κάθι τέλεο. Η αρχή μπορεί να γίνει με πολύ απλά μέσα, το πιο σημαντικό είναι το αγκάλιασμα από τον κόδιο δηλαδή, η πίστη ότι το Μουσείο είναι δικό τους, δημιουργήματα τους.

Το καλύτερο έκπτωμα είναι η οργάνωση μιας ειδικής έκθεσης από μια ομάδα, η έκθεση λαογραφική ή ιστορική θα πρέπει να έχει ιδιαίτερη τοπική ιστορική σημασία και να στηρίζεται στην πρωτοποριακή επαρχή δηλαδή, στην «από πόρτα σε πόρτα» μέθοδο και στην «ιστορική συνέντευξη». Ο τρόπος αυτών σύλλογων (μέθοδος του εμμυχωτή) έχει σαν αποτέλεσμα να πληροφορεί καλύτερα τον κόδιο για τους αποκύπτες και τη σημασία του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ και συγχρόνιας έννοιαί του το ενδιαφέρον.

Μόνο με τη μεθόδο των ανακοινώσεων και των συγκεντρώσεων τα αποτέλεσματα θα είναι πεντερά, μια κακή αρχή που μπορεί να οδηγήσει στην απογοήτευση και τελικά στην αποτυχία – την έκαναν στον Καναδά και στην Πορτογαλία.

Η διοικητική οργανωτική μορφή θα γίνει συνήθως μέσα από την πρακτική δουλειά, η μέρική τώρα επιτυχημένη μορφή είναι αυτή του εκλεγμένου οργάνου (αυτοδιάχειριστο) που θα έχει περισσότερα συντονιστικό χαρακτήρα, αφού οι κύριες αποφάσεις θα παρίστανται από τις γενικές συνελεύσεις. Με τη δημιουργία υποσταθμών (πυρήνων) και μονδών εργασίας, που θα έχουν μια σχετική αυτονομία, θα επέρχεται κάποια αποκέντρωση.

Ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για τη δημιουργία τοπικών Μουσείων ήταν και είναι το οικονομικό, και οι

λόγοι είναι απλοί: Η μέχρι τώρα εσφαλμένη αντίληψη ότι το Μουσείο, οποιοδήποτε Μουσείο, απαιτεί κτηριακές εγκαταστάσεις – αν είναι δυνατόν ποντέρως – ενώ σε όλοκληρο τον ελληνικό χώρο υπάρχουν εγκαταστάσεις – σπίτια, εργοστάσια, ελαιοτρίβεια, ανεμοδρόμιοι και μια σειρά άλλα κτίσματα – και διά για τη ωστιά λειτουργία του είναι απαραίτητο ένα εξειδικευμένο προσωπικό. Τα ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΑ που λειτουργούν μέχρι σήμερα έδειξαν το αντίθετο, χωρίς να αρνούνται τη συνεργασία με εξειδικευμένα άτομα, έπειτα ότι γίνεται και χωρίς αυτά.

Η οικονομική συμβολή των κατοίκων, η εθελοντική δουλειά τεχνιτών της περιοχής, η εξασφάλιση πόρων από εκδηλώσεις, εκδόσεις καταλόγων, εκδόσεις μημερολόγων, εράνους, δωρεές ή και πληλίσεις αντικειμένων λαϊκής τέχνης που θα φτιάχνουν τεχνίτες σε χώρους (εργαστήρια) του Μουσείου, εντείνουν το ενδιαφέρον του κόσμου ακόμη περισσότερο.

Η δημιουργία αυτών των «φίλων του Οικομουσείου» από μετανάστες εξωτερικού και εσωτερικού (Αθήνα, Θεσ/νίκ...) αναβερθείται στη σχέση με την «διάτερη πατρίδα και συνθάλλει στην οικονομική ενίσχυση.

Για το πρόβλημα του χώρου δεν υπάρχουν γενικές συνταγές, η λύση θα δρεθεί από τους ίδιους τους κατοίκους με βάση τις δυνατότητες κάθε περιοχής. Κάθε κτίσμα ιδιαιτέρως τοπικής σημασίας θεωρείται μέρος του ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ, ένας χώρος για μόνιμες και ειδικές (κινητές, προσωπικές) εκθέσεις, για θιλεάσθηκή και διάφορες εκδηλώσεις, θα αποτελεί τον «κεντρικό πυρήνα». Η πρώτη έκθεση, αν δεν έχει δρεθεί μέχρι τότε χώρος, θα μπορούσε να γίνει σ' ένα σχολείο, στο κτίριο της κουντόττας ή και τα όχι σ' ένα καρενέο.

Πολύ διαδεδομένες (Σκανδιναυικές χώρες, Καναδάς) είναι το «πατήριο Μουσείο» το λεγόμενο «πάρκο». Στη χώρα μας οι κλιματολογικές συνθήκες επηρέπτουν ακόμη περισσότερο αυτό το είδος, τα πλεονεκτήματά του είναι πολλά: Ένα παλιό όχημα (άμαξα, τρακτέρ, γεωργικό μηχάνημα), μια θάρκα, ένας φουρώνς, μια μαρμάρινη πλάκα, αιλευτικά όργανα και οπήποτε άλλα με φορτηγό αντικείμενο δεν χρειάζεται στεγανωμένο χώρο. Ένα μεγάλο μέρος του τμήματος φυσικός κόσμου, με εξαιρεσθεντικές απεικονίσεις, ταρίχευμα πολλά ή ζωντανέμενα αέρια, μπορεί να εκτεθεί σ' ένα χωντάνο χώρο με τη δημιουργία κήπου.

Η πιο ιδιαίτερη λύση θα ήταν οπωδήποτε η διαμόρφωση μιας ολόκληρης

γειτονιάς ενσωματωμένης στη ζωή του χωριού ή της συνοικίας κάτι σαν «Πλάκα» (χωρίς τις ταβέρνες) όπου τενίκτες της περιοχής, σε εργαστήρια που θα τους δούσαν, θα εκδέουν χωντάνα τη δουλειά τους και θα πουλούν τα αντικείμενα της δημιουργίας τους.

Αντικείμενο αυτολογίης είναι στιθήπτος ή μη στοιχείο που έχει ιστορική - πολιτιστική αξία και όλα τα αντικείμενα του φυσικού (οργανικού - ανόργανου) κόσμου. Προσοχή! Αν επισημανθεί χώρος με αντικείμενα αρχαιολογικής αξίας θα πρέπει να ζητηθεί αμέσως η βοήθεια της τοπικής αρχαιολογικής υπηρεσίας. Η συλλογή αντικειμένων θα πρέπει να γίνεται οργανωμένη έτσι, ώστε να μην αρχίσει κανένα εξοντωτικό κυνήγι σπανίσιων ειδών του οικικού κόσμου. Η παρουσίαση (έκθεση) έχει ιδιαιτερή σημασία για τα ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ, τα αντικείμενα για παρουσιάζονται σαν ολοκληρωμένες ενότητες (θέματα) σε όλη τους την εξέλιξη ιδιαιτερό βάρους δίνεται στη λειτουργία τους, στης κοινωνικές τους προεκτάσιες και στη σύνδεση τους με θέματα επικαιρίας (ειδικές εκθέσεις) τοπικά ή και όχι.

Μακέτες, διαγράμματα, χάρτες, στοιτικοί πίνακες δίνουν σε μικρογραφία μια πια παραπάτηκη εικόνα αλλά δεν μπορούν ποτέ να αντικαταστήσουν την έλξη του αυθεντικού.

Φυσικά φαινόμενα, τοπικά (κλίμα - ποταμία - πηγές - λίμνες - σπηλιές - δάση) και στοιχεία γύρω από τον πληθυσμό αφού καταγραφούν θα μπορούσαν να απεικονισθούν σε χάρτη ή μακέτα και να ποτοπεθεύονται σε κεντρικό σημείο (πλατεία) ώστε κάθε επισκέπτη να έχει τη δυνατότητα της σύντομης πληροφόρησης.

Βιβλιογραφία

EVARD Marcel: Le Creusot - Montceau - les Mines. In: Museum, vol. 32/1980 S. 226-234.

ISAR Yudhisthir: Patrimoine industriel et société contemporaine. Colloque international tenu à l'Ecomusée de la communauté urbaine Le Creusot - Montceau - les Mines. In: Museum vol. 29/1977, S. 240-242.

KINARD John: Intermediaries between the museum and the community. In: The papers from the 9th General Conference of ICOM. Paris (Oxford) 1972

NABAIS Antonio: Le musée municipal de Seixal - un ecomusée de développement. In: Museum vol. 36/1984 S. 71-74.

SHCIRMBECK Peter: Museum der Stadt Rüsselsheim. Düsseldorf 1984.

STEVENSON Sheila: The Territory as Museums - New Museum Directions in Quebec. In: Curator vol. 25/1982 S. 5-16 N. York.

VARINE Hugues de: A 'fragmented' museum-the Museum of Man and Industry. le Creusot - Montceau - les Mines. In: Museum vol. 25/1973. S. 242-249.

VARINE Hugues de: A Grass-Roots Revolution. Community Initiative in Culture. Vol. 5/1978 S. 62-86

Ecomuseum: Its Contribution to the Cultural, Social and Economic Development — Ecomuseum in Greece.

A. Pistophidis

The dispute over established values and institutions during the last two decades had its impact on the institution of the Museum, which from the eighteenth century until today hasn't changed that much. Its traditional activities, i.e., the collection, conservation and exhibition of objects justify those who consider and call it "cemetery" or "mausoleum" of art.

The crisis in the institution itself and the economic and technological developments of the last few decades, have started promoting new concepts as regards the Museum's significance and role in a continuously evolving society in which correct information becomes an essential factor for the economic, social and cultural growth of a people.

The idea for the Ecomuseum, born out from a long debate on a new king of Museum, "vivid" in its activities and "open" to the public, became popular mainly in the industrially developed countries and recently in a number of developing or underdeveloped nations.

We would neither exaggerate nor sound nationally haughty if, considering the socio-historic circumstances of a society like the Alexandrian, we would state that the first open Museum — with characteristics typical of the Ecomuseum as we define it today — was the Museum of Alexandria. Founded in the third century BC by Ptolemy II it included departments of anatomy, astrology, zoology, botanics and a library, where teachers, students and craftsmen were living and working together.